

SAVOIR-VIVRE

Bernard Pivot

*Dictionar
din Dragoste
de Vin*

traducere din limba franceză de
MARIUS CONSTANTINESCU

prefață de
DAN C. MIHĂILESCU

postfață de
CRISTIAN PREOTU

Colecție coordonată de Dana MOROIU

Bernard Pivot, DICTIONNAIRE AMOUREUX DU VIN

© Plon, 2006

© Baroque Books & Arts®, 2013

Imaginea copertei: Ana WAGNER
Concepție grafică © Baroque Books & Arts®
Consultanță: Cristian PREOTU, Le Manoir
Redactor: Denise GEORGESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PIVOT, BERNARD

Dicționar din dragoste de vin / Bernard Pivot;

trad.: Marius Constantinescu;

pref.: Dan C. Mihăilescu; postf.: Cristian Preotu. - București: Baroque Books & Arts, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-93241-9-6

I. Constantinescu, Marius (trad.)

II. Mihăilescu, Dan C. (pref.)

III. Preotu, Cristian (postf.)

663.2

Această carte, publicată în cadrul Programului de sprijin pentru publicare „Nicolae Iorga”, a beneficiat de susținerea Institutului Francez din România și a Institutului Francez din Paris.

**INSTITUT
FRANÇAIS**
ROMANIE

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse fără acordul scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

BUCURIA ÎMPĂRTĂȘIRII

Sunt convins că frumoasa (și foarte franțuzeasca) declarație de dragoste a lui Bernard Pivot apare în românește într-un moment foarte bun. Deopotrivă pentru mândria, tradițiile și complexitatea subiectului, pentru faima subtilității succulente a autorului, ca și pentru așteptările unor surprinzător de variate segmente ale publicului românesc.

După douăzeci și trei de ani de la recucerirea tuturor libertăților, cred că am trecut prin aproape toată gama riscurilor, majore și minore, care fac din libertate unul dintre cele mai grele (adică mai pline de răspundere) juguri de purtat. Am reușit să trecem, mai mult sau mai puțin vătămați, printr-o sumedenie de ispite ideologic-anarhice, religios-eretice, sexuale, paranormale ș.a.m.d., înfulecând nesățios pornografie, oniromanție, narcomanie, chiromanție, tracomanie, catastrofism, mizerabilism, indianism, deprismism, neoavangardism, minimalism și conspirativă de doi bani, ajungând la un metabolism rezonabil, comprehensiv și eficient. Încet-încet, am redobândit justa ierarhie a istoriei și ethosul toleranței, am recuperat handicapurile bibliografice în

ce privește filozofia și politologia mondială, dinamica exilului românesc, istoria teoriilor și practicilor socio-economice, ne-am regândit identitatea, vecinătățile și ADN-ul (multi)etnic, am început să acceptăm senin alteritatea, să cultivăm conjuncția, moderația, asimilarea contrariilor, în dauna maniheitei, a revoltelor oarbe și atomizării invariabil contraproductive.

Și tot așa, la nivel individual, am început să vedem cât de vast și atotcuprinzător este orizontul noțiunii de *educație*. Pe măsură ce – fatalitate a globalizării din vârsta Internetului – *informația* a cucerit un statut literalmente obsesiv, cel puțin în lumea celor situați între zece și patruzeci și cinci de ani (mania alinierii, frenezia masificării, nevoia de a fi „în rețea“, „bransat“, „up-to-date“, „în standarde“, socializând ca de frica morții), organismul social și-a dezvoltat, autodefensiv, o serie de anticorpi de sorginte educativă. La nivelul mass-media – în chip flagrant (și binefăcător) antinomic față de tragedia tabloidizării scatofile – s-au declanșat, fie programatic, fie întâmplător, campanii de conștientizare grație cărora educației, în sensul tradițional, adică moral-comportamental, i s-au adăugat tot mai multe domenii, zone existențiale și atribute etice. Am început să corelăm tot mai judicios educația profesională cu educația fizică; să acceptăm că educația estetică, filozofică și religioasă nu contravin, ci dimpotrivă, intră în relație de complementaritate cu educația culinară, medicală sau militară, cu educația financiară, turistică sau vestimentară; să revalorizăm educația senzorială (chiar erudiție senzitivă i-aș spune) prin care capacitatea vizuală de selecție, rafinamentul auditiv, asociativitatea olfactivă, acuitatea tactilă și naturalețea gustului compun perechea indisociabilă a culturii.

Pe scurt, asaltul copleșitor al urâtului, fărădelegii și dizarmoniei a fost dublat salvator de contraofensiva conservatoare

a bunului-gust. Fobia la tradiție și specific local, indiferența față de moștenirea trecutului, disprețuirea ierarhiei (naturale sau instituționale), sfidarea ideii de autoritate morală, livrarea înconștientă de sine în seama relativismului, consumismului și hedonismului iresponsabil, cultul devianțelor în dauna firescului majoritar & co. s-au văzut tot mai serios concurate de recoagularea valorilor tradiționale, recalibrarea analitic-sintetică a intervalelor temporale definitorii pentru configurarea spiritului național (1848, epoca lui Carol I, perioada interbelică), revaluarea monarhiei și recâștigarea ideii de patriotism. Numai cecitatea (ideologic) voluntară și reaua-voință (auto)distructivă ar refuza să vadă cât de armonios se leagă lucrurile întru refacerea țesutului uman, politic, economic, artistic, religios prin care s-a construit tot ce are mai bun ființa românească. Nu se poate să nu observi cum se leagă de fertil (chit că într-un aleatorism când înduioșător, când agasant) reeditările jurnalului Reginei Maria cu memoriile unor Martha Bibescu, Maria Cantacuzino sau Zoe Cămărășescu, dar și traducerile cărților de *lifestyle/savoir-vivre* cu mulțimea emisiunilor TV de gastronomie, etnologie, mentalități și obiceiuri tradiționale. Sau eforturile Băncii Naționale, ale Bisericii Ortodoxe, Ordinului Arhitecților, dar și ale unor primării, uniuni de creație, mecenai etc., de recuperare a patrimoniului cultural național, coroborate cu inițiativele revistelor glossy de educare a *high life*-ului autohton („îmbogățiții tranziției”, cum sună, deocamdată peiorativ, formula curentă) în spiritul valorilor conservatoare, al ecologiei, autenticității, simplității, nobleței, inclusiv pentru *slow* vs. *fast* din toate punctele de vedere. Ai zice că avem de-a face cu un soi de energetism ocult, o masonerie *sui generis*, dacă nu cumva cu acel „geniu bun al viitorului României” pe care-l implora impenitent Rică

Venturiano, care se răzvrătește împotriva alienării naționale, infuzând paseismului virtuți constructive, nu instincte reacționare.

Cu doar câțiva ani în urmă, pe când apărea la Pro TV *Bucătăria lui Radu* (Anton Roman), nu puțină lume își manifesta iritarea în fața acelei, vezi, Doamne, nuci în perete, în vechea, păguboasa idee precum că „țara arde și baba se piaptână”. Cu o politică de fațe isterice, cu mentalități de maidan, economie pe butuci, presă de bordel, cultură de tranșee, drumuri medievale, corupție endemică, justiție dezarticulată și instituții mafiotizate, dumneata vii cu sclifoseli gastro-filozofice?!

Nu este așa. Nu e deloc așa. Formele sfârșesc prin a atrage fondul; kitschul de azi poate deveni canonul de poimăine; *fițele* de import aduc adeseori civilizația (iar „civilizațiunea creează libertatea, nu libertatea creează civilizațiunea”, cum spunea P.P. Carp), tot așa cum ridicarea unui mall la mahala (precum acele *saloons* din Vestul Îndepărtat american) ajunge să schimbe radical obiceiurile, așteptările, ierarhiile și prioritățile colectivității, comportamentul stradal, cultura, ethosul și mentalul colectiv. Pe scurt, întreaga rânduială a locului. Snobismul burgheziei a constituit întotdeauna nu o frână, ci, dimpotrivă, un accelerator al progresului, dincolo de fireasca ofilire – mai mult sau mai puțin legitimă, mai lent sau mai iute resemnată – a blazoanelor aristocrației.

Mai e cazul să spunem în ce măsură obiceiurile gastronomice, de nu chiar „filozofia culinară”, definesc însăși esența oricărui neam, întrefășând specificul etnic cu cel geografic, relieful, clima și natura solului cu istoria, etnologia și antropologia, dezvoltarea economică și militară cu specificul religios ș.a.m.d.? Dovadă că, de la *Bucătăria lui Radu* și până acum, aproape că nu avem post TV fără emisiuni culinare, cărțile à la Jamie Oliver umplu rafturi întregi în toate librăriile, Sanda Marin, Sanda

Jurcovan, Gordon Ramsay și Ainsley Hariott stau cuminte alături de *Codul de bune maniere* al Aureliei Marinescu, revistele gen *The One, Tango, Unica, Avantaje, Viva, Elle* s-au înmulțit frenetic, aproape fiecare având rubrici speciale de nutriție eco/bio, ca și de sport, turism și grădinărit, după cum, în fine, vorbim tot mai des și mai cu pricepere despre oenologie și pedologie, despre știința și arta degustării, despre *buchet, aromă, culoare, robustețe*, despre *terroir*, attribute viticole și „calități organoleptice”, astfel încât am ajuns să ne numărăm somelierii nu pe degetele unei mâini, ca-n anii nouăzeci, ci deja la nivel de câteva zeci.

Rafinament în sălbăticie

Ei bine, într-un peisaj uman, geografic, industrial și agricol încă devastat sau cultivat haotic, văduvit de perspectivă, copleșit de amoralitate, improvizație și autosabotaj, paradoxul înflorește demențial, iar faliile devin tot mai uriașe.

Potențată de anomie, abulie și politicianism „fanariotic”, de lehamite, corupție, domnia bunului plac și disoluția ideii de Autoritate, atomizarea socială a generat, drept compensație iluzoriu-vindecătoare, frenezia conviețuirii la nișă. Cu stupefiantă naturalețe, psihologia de castă, dandysmul și rafinamentul orbitor coexistă în jovială nepăsare cu isteria consumistă a maselor închinată zeului suprem al românității în tranziție – Grătarul – cu alaiul său intens proslăvit, de la berea la pet și mâncatul din portbagaj, la manele și tăvălire-n gunoaie.

Ce-i drept, nici zeitatea concurentă – Terasa – alintata clasei de mijloc, nu se poate plânge de lipsă de închinători. De-o parte, campionate de table în balcon și tăiatul porcului în parcare a dintre blocuri. De cealaltă parte, barurile fițoase, shoppingul

paranoic, tabloidizarea mediatică. Deasupra lor, printre ele, sau în subterane, publicul Ateneului și rapperii de mahala, rockeri și depecheri, rolleri, skateri, hiphoperi, junimea forfo-tind la „noaptea muzeelor“, publicul liturghiilor duminicale, hipsterii, consumatorii de etnobotanice sau amatorii filmelor de la MTR, cititorii *Dilemei vechi* și dependenții de OTV(uri), sfera *haute couture* dinspre cartierele rezidențiale, staff-urile marilor companii din turnurile de sticlă și beton, dar și lumea dimprejurul palatelor țigănești, pensionarii șahiști din parcuri, „baștanii cu gipane și merțane“ ... Mă rog, toate contrastele flagrante care făceau specificul Bucureștilor de odinioară și se pot întâlni oriunde și astăzi, din India, Brazilia, China și SUA până la Moscova, în Colentina sau Ferentari, caracteristice perioadelor (și geografiilor) de tranziție.

Ei bine, indiferent de calibrul, culoarea și specificul mediului, vinul și-a recăpătat în peisaj forțele, respectul și răspândirea. După votca și țuicile ceaușismului, la începutul libertăților redobândite în anii nouăzeci cel dintâi izbucnit pe piața alcoolică a fost whisky-ul. Un deceniu după, a venit rândul berii să câștige exploziv piața, fie la nivel înalt, odată cu mărcile caramelizate, fie antipodic, acolo unde nefericita bere la pet face ravagii. În schimb, douămiismul aduce moda oenologiei, cu toate notele și instrumentele specifice acestei nobile arte & științe. Am depășit definitiv (sper) epoca „vinului de surcele“, când varietățile de etichete marcau invariabil aceeași poșircă și când se consumau într-o veselie, fără discernământ, Galbenă de Odobești cu șorici și sarmale, Grasă de Cotnari cu mititei, fleici și cârnați, ori Murfatlar dulce „cu corăbioară“ la ciorba de burtă, ca și la papanași. Lumea s-a deprins cu degustările și festivalurile vinului, cu tipicul paharelor și temperaturile optime ale licorilor, firmele s-au înmulțit amețitor, iar piața e tot mai zglobiu feliată nu doar

de vinuri italienești și franțuzești, dar și australiene, chiliene, spaniole, bulgărești, nemțești, californiene, basarabene. E-o plăcere să depistezi tot mai mulți cunoscători, în tot mai diverse medii, jonglând cu deosebirile dintre solurile (și soiurile) din Recaş, Mehedinți, Dealurile Moldovei sau Ploieștilor, pronunțând respectuos Zghihară și Crâmpoșie, comparând Riesling-ul de Mosela cu Chablis-ul, Chianti-ul cu Feteasca neagră, dar și ofertele de la Segarcea, Oprișor, Sâmburești, Corcova, ori Sauvignon-ul de Jidvei cu cel de Purcari, Tokay-ul cu Muscat-ul de Murfatlar ș.a.m.d.

De aici, de la adecvarea farfuriilor cu paharele și a soiurilor de lichide cu dichisurile culinare, saltul către evoluția mentalităților se face fie lent, dar sigur, fie năprasnic și amețitor. Oricum ar fi, între degustarea vinurilor și a cărților, între gustul estetic și structura afectivă a podgorenilor, între mitologie, geografie, cultura viței-de-vie, istoria filozofiei, pedologie, psihologie, istoria artei, climatologie, etnologie, (al)chimie, paremiologie și tot ce ține de *Weltanschauung* legătura este una indestructibilă, chiar dacă mai mult sau mai puțin vizibilă.

Astfel încât nu e nicio fărâmbă de exagerare în asocierea lui Bernard Pivot – unul dintre cei mai influenți critici literari, gazetari culturali și vedete mediatice din Franța ultimelor patru decenii, omul care, după câteva minute de *Apostrophes* și un editorial în *Lire*, putea ridica tirajele cărților de la câteva zeci la câteva sute de mii de exemplare – cu *acest* Pivot iubitor deopotrivă de Beaujolais și Riesling alsacian, care persiflează corectitudinea dietetică pe cât condamnă tiranica „ascensiune socială a apei în detrimentul vinului” și se alintă făcând „palmaresul pictural al lui Bacchus” de la Michelangelo, Caravaggio și Bellini, la Vélazquez, Leonardo da Vinci și Rubens, fără să uite etalarea legăturilor cu Venus și Priap.

Aproape octogenar, erudit, gourmet și hâtru, cititor bulimic și jurat Goncourt, jurnalist în egală măsură (adică potrivit con-textului) doctoral și ludic, Bernard Pivot se dovedește un epiciureu sprintar, subtil, colocvial, tandru sau picant la nevoie, ca și un prețuitor a tot cevasăzică *esquis*-erie. El frecventează cu aceeași savoare aplicată saloanele și cramele, restaurante de lux și cârciumi rurale, mese profesional-discrete sau conclavuri demne de cavalerismul medievalității, evenimente rafinate din sfera diplomației culturale, cinele festive și târgurile de carte, după cum nu se sfiește să istorisească scene feroce, de tăiat respirația, precum beția televizată a lui Charles Bukowski din 22 septembrie 1978, să-și dezvăluie necruțător prima beție crâncenă, de adolescent novice, ori să mărturisească în ce măsură propria-i ascensiune în lumea jurnalismului literar s-a datorat legăturilor de familie cu vinul (a se vedea episodul angajării la *Figaro*, cu un Maurice Noël care, lichefiat de plăcere în urma unei butelci de Beaujolais, binevoiește să uite că junele Pivot nu auzise la douăzeci și trei de ani de *Memoriile lui Hadrian*, *Monsieur Teste*, *Les Fleurs de Tarbes* și alte asemenea trufandale elementare). În paranteză fie scris: țința inițială a viitorului critic literar fusese redacția... *L'Équipe*!

De altminteri, autorul se arată sincer mândru de obârșiile sale viticol-podgorene, de copilăria petrecută în vie, de natura *artistă* („toți viticultorii sunt artiști“) a fratelui său, Jean-Charles, de patru decenii viticultor în Quincié-en-Beaujolais, sau de faptul că fiica sa lucrează ca PR la ditamai Moët et Chandon. La urma urmei, băutorii de bere și cei de rachiuri își aduc nedrept de rar aminte că vinul și pâinea sunt însemnele lui Hristos, că „vinul este cultură“ în chip esențial și că e ceva cum nu se poate mai firesc să-ți întrebi la un moment dat companionii de colațiune cu ce vin ar asocia ultimul act din Hamlet. (Vezi bine că un vin roșu, de vreme ce rosé-ul merge cu opereta, albul cu comedia, iar șampania cu opera bufă. Dar ce fel de roșu? *aceasta-i întrebarea.*)

De la Khayyam la Baudelaire și Păstorel, prin proverbele lui Zanne

Să nu se creadă cumva că, opera unui expert al lecturii fiind, *Dicționarul* lui Pivot se adresează exclusiv oamenilor de litere. Bineînțeles că dăm la tot pasul de referințe livrești, sau culturale în sensul cel mai larg, dar nu sunt omise detalii în chip acut practice, precum maniera degustării, cu suprema dovadă a profesionalismului în materie: expectorarea fermă, „dintr-un jet, drept, prelung, viguros”, adică exact la antipodul amatorismului exprimat prin scurgerea timid-ridicolă, printre dinți, pe marginea bocalului enorm.

Avem, desigur, „războaiele vinului”, cu cele 600 000 de sticle de Moët et Chandon expediate în 1814–1815 în Germania și Rusia, ori cu Goering asociat Bordeaux-ului, iar Goebbels „mai degrabă Bourgogne”, Hitler fiind oricum „un băutor mediocru”. Dar aflăm și cine va fi inventat tirbușonul: englezii. Mai precis, un anume Samuel Henshall, în 1795, prilej pe care francezul Pivot nu-l poate rata, șarjând cocoșește pe seama excelenței britanice în consumarea, nu și în producerea vinului (aprioric și invariabil franțuzesc, mie-mi spui?!).

Se pun întrebări incitante – care dintre ordinele călugărești a fost mai bine datat viticulturii: benedictinii sau cistercienii? – urmate de înțeleptul îndemn *Moderate bibendum est* al Sfântului Bernard – și trecem sprințar de la Omar Khayyam și mistica beției către „paradisurile artificiale” baudelairiene, nu fără voința pierderii de sine la Verlaine, ca și la eroii lui Rabelais, Balzac, Alexandre Dumas, Zola, ca să nu mai vorbim de faptul că, la numai trei ani, Colette trece prin „socul voluptuos” al unui Muscat de Frontignan. În fond, scrisul și beția sunt forme de ieșire din timp și spațiu, mirifice călătorii în niciunde, deopotrivă prăbușiri și înălțări, fie evadări demonice, fie levitații angelice.

Dar totodată aflăm și cât de mult îi datorează Médoc-ul baronului Philippe de Rothschild. Ori dăm de liste cu zeci de expresii pentru bețivi, băutură și beție (beat ca: porcul, rața, măgarul, curca, vaca, elefantul; lovit în aripă, împușcat, înmuiat, ars, fript, pipărat, bocnă, cui ș.a.m.d.), care m-au trimis iute la volumul IV din *Proverbele românilor* de Iuliu A. Zanne (ediția anastatică, de care s-a ocupat Mugur Vasiliu la Editura Scara, 2004) de unde i-aș cita cu drag domnului Pivot niscai zicători vioaie („Vinul-i bun, rachie-mi place / Și parale nu pot face“, „Cui cu cui se scoate-afară / Vin cu bere de-a amară“, „Bun îi vinul, nu-i ca apa / Nici friptura nu-i ca ceapa“, „Nu bea apă, că faci broască“), dar și câteva cuminți: „Vinul e toiagul bătrânețelor și nebunia tinerețelor“, „Unde intră vinul, iese rușinea“, „Omul când e beat / Se crede-mpărat“, „La omul bețiv, iese și dracul cu ocaua plină“, „Nu e bețiv cine bea, ci ăla de se-mbată.“

„Vinul alege pe om“, mai citim în culegerea lui Zanne. Asta nu înseamnă doar „spune-mi ce (cum și cât) bei, ca să-ți spun cine ești“ și, deci, cât preț se poate pune pe tine. E ceva mai mult. De fapt, aici sensul e dublu: pe de o parte, vinul cerne calitățile umane, adevărindu-l pe fiecare după firea lui, cu cele bune sau rele; de cealaltă parte pentru vin trebuie să fii om adevărat: nu poți sorbi oricum, în orice stare, și nemăsurat, „sângele Domnului“, nu-i așa?

A fi *ales* pentru o băutură anume – iată o frumoasă provocare pentru eseistul literar. Există, știm bine, o literatură a vinului, alta a berii, una a whisky-ului, absintului, votcii, după cum există un anume specific literar (artistic, cultural) al popoarelor maritime față de cele agrosedentare, ori al pustiuului față de munte ș.a.m.d. În ce mă privește, am scris și vorbit nu o dată despre rostul profund al vinului în spațiul cultural moldovenesc, prin comparație cu palinca transilvană și berea valahă.

Unul acordă sufletul locului la reverie, fabulos, confesiune, pa-seism, slavism – și dă linia Eminescu-Sadoveanu-Teodoreanu, cealaltă susține realismul, istorismul, laconismul și severitatea eticistă (Rebreanu, Slavici, Goga, Agârbiceanu, Blaga) în vreme ce ultima, cu I.L. și Matei Caragiale, cu Ghica, Filimon, Camil și Cezar Petrescu, ca și cu Arghezi, exaltă volutele, artificiiul, etajările ludice, impulsul narcisiac, farmecele gratuității. Drojdia și spuma, bulele, tăria, aromele, vechimea, asprimea, dulceața... totul poate fi transcris din(spre) alcool către scriitură.

Umblând prin dicționarul lui Pivot, fie atent la fiecare pas, fie haihuind printre pagini, începi să înțelegi că redutabilul arsenal ce face mândria milenară a subiectului nu e nicidecum o sclifoseală salonardă, ci grila unor solide mentalități etno-geo-istorice. Că nu e deloc o joacă, o întâmplare sau un simplu capriciu faptul că votca *merge* cu icrele și somonul afumat, că Shiraz-ul se asociază cu vânatul, Chablis-ul cu peștele la grătar, Cointreau-ul cu brânzeturile răskoapte, că țuica însoțește firesc sarmalele, precum berea micii, ori că saké-ul, uzo, tequila, bourbonul, calvadosul, absintul (și câte altele asemenea) stau foarte bine acolo, la ele acasă, în subtilă și eficientă constelare cu infinitatea elementelor ce configurează *firea locului*.

În sfârșit, după ce afli că Franța deține unicul muzeu al vinului reflectat în artă, inaugurat la Mouton de André Malraux în 1962, după ce iei seama la somelierii francezi deveniți campioni mondiali, după ce vezi cine era Dom Pérignon și îți notezi pentru viitor nume precum Saint-Émilion, Sancerre, Côtes du Rhône, Châteauneuf-du-Pape, dar și formule musai de reținut, precum *Bonum vinum laetificat cor hominis*, ba mai dai și de N.D. Cocea (!) citat cu *Vinul de viață lungă*, după toate acestea, și multe altele, ajungi să te întrebi: ce verb este mai profund, mai metafizic asociabil vinului?

Trinquer-ul (a ciocni) glosat cu jovialitate de Pivot?

Dacă ne gândim la oceanul de ură, invidie, dezbinare și elanuri autodistructive în care se scaldă astăzi ființa românească, aş opta mai degrabă pentru a *împărtăși* (bucuria). Vinul dezleagă limbile, scoate adevărul din om, șterge asperitățile, anulează diferențele „de clasă”, împacă și provoacă, leagă și dezleagă, ia și dă fiecăruia după inima lui.

Cum altfel să închei prefața unui *Dicționar din dragoste de vin*, de nu rugându-vă să-mi îngăduiți măcar două citate din scrierile lui Păstorel Teodoreanu (autorul sfântului îndemn „Viața-i scurtă. S-o facem lată”)?

Unul e pentru rivalii noștri:

Unui antialcoolic militant

Oare nu-ți mai amintești

Vorba din bătrâni lăsată?

Din beție te trezești,

Din prostie, niciodată.

Celălalt pare să fi fost scris anume pentru *Monsieur Pivot*:

Gloria

În pas cu marile victorii militare,

Poitiers, Ivry, Austerlitz, Soissons, prin veac

Au răzbătut aceste vorbe somptuoase:

Champagne, Bourgogne, Bordeaux,

Charente și Armagnac.

Sănătate și voie bună,

DAN C. MIHĂILESCU

Pentru Agnès, o cunosătoare

Cuvânt înainte

Vin de onoare

Nu aveam altă calificare pentru a scrie acest *Dicționar* decât dragostea față de vin și copilăria mea, cea mai liberă dintre toate, petrecută în mijlocul viilor. Adăugați la ele hazardul, care a făcut ca vinul să marcheze câteva episoade fericite ale vieții mele. Toate acestea nu înseamnă decât foarte puțin în comparație cu experiența profesioniștilor, fie ei cultivatori, oenologi, negustori, pivniceri, somelierii, jurnaliști, experți ai etichetei cu dreaptă etichetă de experți și flecari erudiți într-ale sticlelor. Câți scriitori născuți într-o podgorie sau furați pe vecie de o denumire ar fi fost încântați să lichefieză o carte, în care să preamărească vinurile pe care au învățat să le scrie cu vorbele pe care au învățat să le deguste?

Din contră, ce m-a împins să încep această carte nu este un dublu chin, ci o dublă plăcere: să scriu despre vin după ce l-am băut. Nu eram cel mai în măsură să o fac; nu aveam nici

măcar pofta de a umple niște pagini după ce, o viață întreagă, golisem sticle. Nu voiam nici să alcătuiesc un manual al degustării sau un carnet de adrese. În cărți și în presă, sunt destui confrăți care știu să orienteze publicul.

Dicționarul de față nu este nici o enciclopedie a podgoriilor, a soiurilor, a denumirilor și a clasificărilor, a muncilor viei, a tehnicilor oenologice. Nici o istorie universală a viței și a vinului. Nici o antologie literară și artistică. Nici un tratat politic, juridic, medical, religios pe o temă foarte sensibilă. Oare câte zeci de volume ar ocupa?

Există câte puțin din toate în această carte însetată, despre care, chiar dacă îmbătrânesc, n-aș spune că merită să mai aștepte câțiva ani într-un butoi de stejar. În paginile care urmează nu vorbesc decât despre lucruri pe care le cunosc, le iubesc, mă pasionează. E un pic de autobiografie, sunt lecturi, amintiri de fabricație, de beci, de masă și de cârciumă, portrete ale oamenilor vinului, podgorii, castele, sticle, tirbușoane, degustători, degustări, arome, toată această suită de obiecte, senzații și cuvinte care acompaniază un Casanova pornit în cucerirea drăgălașelor sticle.

Iată ideea de bază: vinul înseamnă cultură. Cultura viței, dar și cultivarea spiritului. Cartea mea își propune să aducă în prim-plan dimensiunea culturală a unui produs de consum universal, într-o perioadă în care vinul nu se bucură de mai multă prețuire ca un alcool de porumb sau de cartofi. Nimic nu surclasează pâinea și vinul în memoria de hrană și mit a omului. Sunt îngemănate în trudă și odihnă, în caznă și plăcere, chiar pe masa Cinei, unde începe miracolul creștin. Vinul trece chiar înaintea pâinii în istoria și poveștile Antichității greco-romane, în epic (*Iliada* și *Odiseea*) și în sacru (*Biblia*). Vinul este răsplată și interdicție totodată.

Cum să amintesc toți scriitorii, de la Homer la Colette, care au preamărit vinul și au făcut din el un actor al comediei umane? Mai puțin ca sângele, mai puțin ca banii, dar adesea asociat cu amândouă, gust de amor și succes, vinul curge în teatru, în operă, în cinema, în pictură, în cântec. Cu bune și rele, din noaptea timpurilor și până la sfârșitul lumii, vinul însoțește aventura omului, civilizația, arta, marea taină a lui „de ce” și „cum”.

Pe scurt, vinul nu e de ici, de colo.

Cultivatorii sunt autori, artizani, artiști. Cei mai buni își semnează operele. Vinurile franțuzești sunt de o diversitate stupefiantă, cele mai bogate din lume în culori și arome. Nu le cunosc pe toate. Le frecventez pe unele în detrimentul altora. Chestiune de naștere, de rezidență, de călătorii, de vacanțe, de prietenii, de afinități, de hazard. Niciunul, însă, nu mi-e indiferent. Absențele din această carte a beciului fără beci, de geografie viticolă vagabondă și rapidă, aparțin, să spunem, rezervei mele. Trebuie întotdeauna să îți păstrezi un scriitor și un vin întru descoperire.

Vi se pare ciudat că evoc adesea, cu ușurătate și amuzament, un subiect care ne scaldă gura și sufletul? E felul meu de a-l lua în serios. Vinul mi-e vesel. Atunci de ce să-mi fie cerneala acidă, arțăgoasă sau greoaie?

Există o expresie care traduce bine rolul social al vinului în Franța: vin de onoare. Vă vedeți cerând onoare de la apă, whisky, pastis, Kronenbourg, Bloody Mary? Acest dicționar din dragoste își dorește să fie un jovial vin de onoare.

B.P.

9 iulie 2006

La sfârșitul volumului veți găsi o bibliografie importantă, unde sunt repertoriați lucrările și specialiștii la care fac referire.

Îi mulțumesc lui Guy Renvoisé pentru lectura critică și prietenească pe care a dat-o manuscrisului.

Toată recunoștința mea către Anne-Marie Bourgnon, pentru capacitatea ei de a rezista efluviilor de vin și de cuvinte.